

УДК 343.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-273-278

**Сергій
ІВАШКО**[©]
кандидат
юридичних наук

**Людмила
ОЛЕФІР**[©]
кандидат
юридичних наук,
доцент

(Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна)

ІНСТИТУТ ПОНЯТИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

У статті приділено увагу обставинам, що виключають участь осіб як понятих у кримінальному провадженні. Зокрема, розглянуто проблемні питання залучення осіб як понятих у кримінальному провадженні за нормами чинного кримінального процесуального кодексу України.

Відсутність законодавчо визначеного поняття понятих, конкретних вимог, що ставляться до них, порядок їх залучення до проведення слідчих (розшукових) дій має значний вплив на слідчу і судову практику.

Досліджено проблемні питання, які виникають за відсутності правової визначеності щодо поняття «заінтересованості» понятих у результатах кримінального провадження, у зв'язку з чим слідчим, прокурором та судом це питання тлумачиться самостійно на власний розсуд.

Крім того, приділено увагу питанню щодо заборони на участь як понятих родичів підозрюваного, обвинуваченого і потерпілого, оскільки законодавець, заборонивши залучати як понятих родичів осіб з вказаним вище процесуальним становищем, не роз'яснює термін «родичі».

Ключові слова: *понятий, обвинувачений, потерпілий, підозрюваний, слідчий, прокурор, близькі родичі.*

Постановка проблеми. Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК) України у 2012 році було запроваджено загальну модель вітчизняного кримінального процесу. За чинним КПК України не визначено межі прав та обов'язків понятого як учасника кримінального провадження. Однак потрібно зазначити, що і КПК України 1960 року також не визначав права та обов'язки понятих, чіткий порядок їх залучення, не визначав поняття «заінтересованості» понятих у кримінальній справі та попередньому (досудовому) розслідуванні.

Чинний КПК України не передбачає обов'язок слідчого переконатись в особі понятого, а особливо не передбачає обов'язок переконатись у незацікавленості особи, яка залучається як понятий, у результатах досудового розслідування. Тому під час проведення слідчих (розшукових) дій, а особливо під час проведення першочергових слідчих (розшукових) дій, слідчий на виконання вимог КПК України запрошує особу як понятого.

Зі слів понятого слідчий встановлює його особу та незаінтересованість у результатах досудового розслідування. При цьому особа не завжди повідомляє слідчому обставини, що виключають його участь як понятого у проведенні слідчої (розшукової) дії. Однак під час проведення подальшого досудового розслідування, судового розгляду справи виникають обставини, які ставлять під сумнів незаінтересованість понятого у результатах розгляду справи.

Зокрема, понятий може виявитись родичем потерпілого, підозрюваного і,

© С. Івашко, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2547-9276>
academy@kvs.gov.ua

© Л. Олефір, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4565-8968>
mpuzrov@gmail.com

перебуваючи на місці огляду події, може бути запрошеним до його проведення як понятій. Це може призвести до визнання протоколу слідчої (розшукової) як недопустимого доказу, який не можна взяти до уваги для ухвалення обвинувального вироку. Хоча треба зазначити, що КПК України передбачає випадки, в яких обов'язок слідчого встановлювати особу, яка братиме участь у проведенні слідчої дії. Наприклад, ч. 3 ст. 224 КПК України визначає що «... перед допитом встановлюється особа...».

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми.

Теоретичним підґрунтям написання статті стали праці вчених-процесуалістів, як-от: В. Бикова, О. Булейка, М. Вендера, В. Ісаєнка, О. Михайленка, А. Михайлова, В. Попелюшка, М. Селєзньова, В. Томіна тощо.

Наукові здобутки цих та інших фахівців містять низку системних положень та висновків, які безпосередньо стосуються інституту понятих у кримінальному процесі і створюють методологічні передумови для його ефективного дослідження в реаліях сьогодення.

Метою статті є узагальнення наявних підходів та формулювання авторського бачення інституту понятих у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Одним із кримінальних процесуальних інститутів, що потребує переосмислення та удосконалення, є інститут понятих.

Незважаючи на це, чинним КПК України належним чином не врегульовані питання, що виникають у практичній діяльності під час здійснення досудового розслідування, зокрема проведення слідчих (розшукових) дій, а також дослідження отриманих внаслідок їх проведення доказів під час судового розгляду.

У слідчій практиці відомі ускладнення через невизначеність статусу понятого як учасника кримінального провадження.

Про понятого згадано лише у п. 25 ч. 1 ст. 3 та ч. 7 ст. 223 КПК України.

Законодавець у п. 25 ст. 3 КПК України згадує понятого лише як учасника кримінального провадження.

У главі 3 КПК України вказано учасників кримінального провадження, визначено їхні права та обов'язки. Водночас у цій главі окремою статтею не вказано понятих як учасників процесу.

Частина 7 статті 223 КПК України містить застереження щодо осіб, які не можуть бути понятими, а саме: потерпілий, родичі підозрюваного, обвинуваченого і потерпілого, працівники правоохоронних органів, а також особи, заінтересовані в результатах кримінального провадження.

На понятого, згідно зі статтею 66 КПК України покладено обов'язок не розголошувати відомості щодо проведеної процесуальної дії на вимогу слідчого, прокурора [1].

Відсутність законодавчо визначеного поняття понятих, конкретних вимог, що ставляться до них, порядок їх залучення до проведення слідчих (розшукових) дій має значний вплив на судову практику.

За відсутності правової визначеності щодо поняття «заінтересованості» понятих у результатах кримінального провадження, слідчим, прокурором та судом це питання тлумачиться самостійно на власний розсуд.

У справі № 711/5180/19 [2] суд зазначив, що «...згідно з ч. 7 ст. 223 КПК України слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незаінтересованих осіб (понятих) для пред'явлення особи, трупа чи речі для впізнання. В даному випадку одну з понятих осіб, саме ОСОБА_4 не можна вважати незаінтересованою особою, бо вона є свідком по справі, є найманим працівником потерпілої ОСОБА_2, а тому перебуває в певній залежності від останньої. Суд погоджується з доводами сторони захисту та застосовує правовий висновок, викладений Верховним Судом від 16.01.2020 року при розгляді справи № 756/5980/14-к [3], де зазначено, що трудові відносини, які існували між понятими, залученими для проведення слідчих дій, та ТОВ, яке визнано потерпілою стороною по цій же справі, свідчать про заінтересованість таких понятих, та обґрунтовано зробив висновок про недопустимість доказів з цих підстав».

«... встановлено під час допиту свідка ОСОБА_13, що він є членом громадського формування, разом з поліцейськими патрулює на вулицях міста, часто буває понятим, давно знав, що ОСОБА_1 займається збутом наркотичної речовини, то такі обставини, із урахуванням даних відеозапису обшуку затриманого ОСОБА_1 (в частині спілкування обвинуваченого і понятого), дають суду підставу сумніватися у

незаінтересованості як понятого ОСОБА_13 та наданні достовірних показань щодо обставин справи» (справа № 565/1367/18) [4].

Крім того, законодавець забороняє залучати як понятих родичів підозрюваного, обвинуваченого й потерпілого. Поряд з цим КПК України не роз'яснює термін «родичі».

У п. 1 ч. 1 ст. 3 КПК України дається визначення лише терміну «близькі родичі та члени сім'ї», якими є чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, онук, онучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права й обов'язки, зокрема особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Наступні судові рішення ілюструють не тільки аспекти заінтересованості у результатах кримінального провадження, а й порядку встановлення особи понятого, його окремих біографічних характеристик.

Павлоградським міськрайонним судом Дніпропетровської області під час розгляду справи № 185/9029/17 встановлено, що «... в якості понятого для проведення огляду місцевості була запрошена ОСОБА_17. Під час допиту її в судовому засіданні вказаний свідок повідомила про те, що раніше притягувалась до кримінальної відповідальності за зберігання бойових припасів без передбаченого законом дозволу. У суду є певні сумніви у відсутності заінтересованості в результатах кримінального провадження з боку свідка ОСОБА_17» [5].

«Крім того, покази допитаного у судовому засіданні свідка ОСОБА_4 викликають у суду обґрунтовані сумніви у його незаінтересованості, оскільки він є колишнім працівником поліції, і відповідно до положень ч. 7 ст. 233 КПК України не міг бути залучений слідчим до проведення огляду місця події в якості понятого».

Яким чином слідчий чи дізнавач може встановити ці обставини на місці до початку проведення слідчої дії до цього часу не врегульовано.

Так само як стан здоров'я понятого.

«Свідок ОСОБА_24, який був понятим при обшуку за місцем проживання ОСОБА_10 та при обшуку належного йому автомобіля суду пояснив, що обставини справи пам'ятає погано, так як перед проведенням обшуків відпочивав і тому погано себе почував, після проведення обшуків він тривалий час вживав алкогольні напої і не може пригадати як проходили обшуки» (справа № 591/4742/16-к) [6].

Проблемним є відсутність закріплених прав та обов'язків понятого, регламентації його поведінки під час проведення слідчої дії, формалізованого порядку його залучення чи відмови від участі у слідчих діях.

Наприклад, «... допитаний під час судового розгляду ОСОБА_7 пояснив, що восени 2018 року він ішов біля річки в с. Сучевени, працівники поліції запросили його бути понятим. Вказував на те, що він не хотів брати участі в даній слідчій дії, тому близько не підходив до місця огляду, десь на відстані 200–300 м від КАМАЗу. Зважаючи на встановлені обставини справи, суд робить висновок, що протокол огляду місця події є недопустимим доказом» (справа № 715/26/19) [7].

Крім того, «показання свідків ОСОБА_2 та ОСОБА_3, які були залучені працівниками поліції в якості понятих під час проведення огляду місця події, а ОСОБА_2 був також свідком того, як у службовому приміщенні нічного клубу громадянин ОСОБА_1 добровільно виклав на стіл пакет з підозрілою речовиною, судом також не беруться до уваги, оскільки свідок ОСОБА_2 не є спеціалістом та не може стверджувати те, що вказаний пакет містив у собі саме наркотичний засіб, а відтак, вказані покази свідків не стверджують факт вчинення ОСОБА_1 кримінального правопорушення, передбаченого ст. 309 ч. 1 КК України [8].

Відсутність обов'язку перевіряти документи, що засвідчують особу понятого, призводить до випадків повідомлення понятими недостовірних особистих даних, що фактично унеможливує їх наступний допит у суді.

У справі № 752/3915/18 «...обидва поняті, які брали участь в огляді місця події (ОСОБА_18 та ОСОБА_19) неодноразово викликалися, як свідки для їх допиту в судовому засіданні, однак не з'явилися. Вжитими судом процесуальними заходами щодо явки вказаних осіб, не вдалось за можливе таку явку забезпечити. Як вбачається із матеріалів справи (рапортів працівників міліції) останні не перебувають за місцем проживання – адресами, зазначеними у протоколі від 19.03.2014. Оскільки сторона

захисту не змогла допитати понятих при проведенні огляду місця події за адресою: АДРЕСА_4, то отриманий в результаті цієї слідчої дії протокол не може бути використаний судом як доказ та є недопустимим» [9].

Аналогічно, «свідків ОСОБА_7 та ОСОБА_8, які були понятими під час проведення огляду місця події 09.05.2019 року, допитати безпосередньо в судовому засіданні не представилось можливим, оскільки зазначені особи, незважаючи на неодноразові виклики, в судові засідання не з'явився, причини неявки суду не повідомляли. Судом було вжито всіх заходів для встановлення місця знаходження останніх, про що свідчать ухвали Придніпровського районного суду м. Черкаси про надання судового доручення органу досудового слідства, щодо встановлення місця перебування вищезазначених осіб та організації їх явки до суду».

У науковій літературі виділені додаткові пропозиції щодо законодавчого вдосконалення інституту понятих у кримінальному процесі:

1) Для підтвердження слідчим особистої незацікавленості понятого, який залучається ним для участі під час проведення слідчих (розшукових) дій, варто законодавчо закріпити зобов'язання понятих повідомити інформацію про особисті зв'язки та відносини з іншими учасниками кримінального провадження, що підлягає занесенню слідчим до протоколу.

2) Закріпити право інших учасників кримінального провадження, які мають власний інтерес чи захищають інтереси інших осіб, залучати своїх понятих, що забезпечить принцип рівності та змагальності сторін кримінального провадження. Також надати це право працівникам оперативних підрозділів, визначених у ч.1 ст.41 КПК України, які здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора.

3) Заборонити залучення понятими осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, недієздатних, інших учасників кримінального провадження, осіб, які перебувають у стані алкогольного сп'яніння, осіб, які мають фізичні або психічні недоліки, що перешкоджають сприйняттю змісту, ходу і результатів слідчої дії, перешкоджають робити заяви і зауваження, оскаржувати дії слідчого, сліпих або таких, що мають значні вади зору, слуху, мовлення.

4) Встановити адміністративну відповідальності за відмову особи без поважних причин бути понятим у ході проведення слідчих (розшукових) дій.

Висновки. Отже, на законодавчому рівні доцільним є доповнення КПК України окремою статтею, зазначивши понятих як учасників кримінального провадження, порядок їх запрошення, їхні права та обов'язки, обов'язок слідчого, дізнавача переконатись перед початком проведення слідчої (розшукової) дії в особі понятого.

Одночасно доцільно законодавчо надати чітке визначення термінів «незацікавленої особи» та «інших близьких осіб».

Згідно з вимогами ч. 3 ст. 62 Конституції України та Рішення Конституційного Суду України від 20 жовтня 2001 року № 12-рп/2011 [9] обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, тобто з порушенням конституційних прав і свобод людини і громадянина або встановлених законом порядку, засобів, джерел отримання таких доказів.

Визнаватися допустимими і використовуватися як докази в кримінальній справі можуть тільки фактичні дані, одержані відповідно до вимог законодавства.

Перевірка доказів на їх допустимість є найважливішою гарантією забезпечення прав і свобод людини і громадянина в кримінальному процесі та ухвалення законного і справедливого рішення у справі.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.

2. Вирок Придніпровського районного суду м. Черкаси від 15.09.2020, судова справа №711/5180/19. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>.

3. Постанова Верховного Суду від 16.01.2020, судова справа № 756/5980/14-к. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>.

4. Вирок Кузнецовського міського суду Рівненської області від 25.04.2019, судова справа № 565/1367/18. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>.

5. Вирок Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 20.06.2019, судова справа 185/9029/17. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>.

6. Вирок Зарічного районного суду м. Суми від 22.02.2019, судова справа 591/4742/16-к.

URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>.

7. Вирок Глибочького районного суду Чернівецької області від 03.07.2020, судова справа 715/26/19. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>.

8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

9. Вирок Голосіївського районного суду міста Києва від 10.08.2020, судова справа 752/3915/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>.

10. Рішення Конституційного Суду України від 20 жовтня 2001 року № 12-рп/2011, щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 62 Конституції України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11#Text>.

Надійшла до редакції 03.06.2022

References

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 [Criminal Procedure Code of Ukraine of April 13, 2012]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Art. 88. [in Ukr.].

2. Vyrok Prydniprovskoho raionnoho sudu m. Cherkasy vid 15.09.2020, sudova sprava №711/5180/19 [Judgment of the Prydniprovsky District Court of Cherkasy dated 15.09.2020, court case №711 / 5180/19]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>. [in Ukr.].

3. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 16.01.2020, sudova sprava № 756/5980/14-k [Resolution of the Supreme Court of 16.01.2020, court case № 756/5980/14-k]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>. [in Ukr.].

4. Vyrok Kuznetsovskoho miskoho sudu Rivnenskoï oblasti vid 25.04.2019, sudova sprava № 565/1367/18 [Judgment of the Kuznetsovsk City Court of Rivne Region of April 25, 2019, court case № 565/1367/18]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/> (data zvernennia: 29.12.2021). [in Ukr.].

5. Vyrok Pavlohradskoho miskraionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti vid 20.06.2019, sudova sprava 185/9029/17 [Judgment of the Pavlograd City District Court of Dnipropetrovsk region of 20.06.2019, court case 185/9029/17]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>. [in Ukr.].

6. Vyrok Zarichnoho raionnoho sudu m. Sumy vid 22.02.2019, sudova sprava 591/4742/16-k [Judgment of the Zarichny District Court of Sumy of February 22, 2019, court case 591/4742/16-k]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>. [in Ukr.].

7. Vyrok Hlybetskoho raionnoho sudu Chernivetskoï oblasti vid 03.07.2020, sudova sprava 715/26/19 [Judgment of Hlybokaje district court of Chernivtsi region from 03.07.2020, court case 715/26/19]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>. [in Ukr.].

8. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 [Criminal Code of Ukraine of April 5, 2001]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. Art. 131. [in Ukr.].

9. Vyrok Holosiyivskoho rayonnoho sudu mista Kyieva vid 10.08.2020, sudova sprava 752/3915/18 [Judgment of the Holosiyivskyi District Court of Kyiv of August 10, 2020, court case 752/3915/18]. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>. [in Ukr.].

10. Rishennia Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy vid 20 zhovtnia 2001 roku № 12-rp/2011, shchodo ofitsiinoho tлумachennia polozhennia chastyny tretoi statti 62 Konstytutsii Ukrainy [Judgment of the Constitutional Court of Ukraine of October 20, 2001 № 12-rp / 2011, regarding the official interpretation of the provision of part three of Article 62 of the Constitution of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Serhii Ivashko, Ludmyla Olefir. Institute of witness in criminal proceedings: problematic issues that arise during the pre-trial investigation and trial. The article pays attention to the circumstances that exclude the participation of persons as witnesses in criminal proceedings. In particular, the problematic issues of involving persons as witnesses in criminal proceedings under the current Criminal Procedure Code of Ukraine were considered.

The lack of a legally defined concept of witnesses, specific requirements for them, the procedure for their involvement in investigative actions has a significant impact on investigative and judicial practice.

Problematic issues that arise in the absence of legal certainty about the concept of «interest» of witnesses in the criminal proceedings, in connection with which the investigator, prosecutor and court interpreted this issue at its own discretion.

In addition, attention is paid to the issue of prohibiting the participation of relatives of the suspect, accused and victim, as the legislator, prohibiting the involvement of relatives of the persons with the above procedural status, does not clarify the term «relatives».

According to the requirements of Part 3 of Art. 62 of the Constitution of Ukraine and the Decision of the Constitutional Court of Ukraine of October 20, 2001 № 12-rp/2011 accusation may not be based on evidence obtained illegally, ie in violation of constitutional rights and freedoms of human being and citizen or statutory procedure, means, sources of such evidence.

Only factual data obtained in accordance with the requirements of the law may be recognized as admissible and used as evidence in a criminal proceedings.

Verification of evidence for its admissibility is the most important guarantee of ensuring human and citizen rights and freedoms in criminal proceedings and making a lawful and fair decision in the case.

Therefore, compliance with the law in the involvement of witnesses in the pre-trial investigation has always been, is and will be relevant.

It is in the absence of these gaps in the legislation that it is urgent to form the practice of applying the norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine of Ukraine on the procedure for involving witnesses in criminal proceedings.

Keywords: *witness, accused, victim, suspect, investigator, prosecutor, close relatives.*

УДК 343.343.5

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-278-284

Роман КАТОРКІН[©]

доктор філософії в галузі права
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ВІДМЕЖУВАННЯ УХИЛЕННЯ ВІД ПРИЗОВУ НА СТРОКОВУ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ, ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЗА ПРИЗОВОМ ОСІБ ОФІЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ ВІД СУМІЖНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВOPУШЕНЬ

Стаття присвячена аналізу питання відмежування ухилення від призову на строкову військову службу, військової служби за призовом офіцерського складу від суміжних адміністративних правопорушень. Зазначається, що цей кримінальний проступок має свої унікальні особливості. Своєчасне виявлення цих ознак дозволить правильно кваліфікувати суспільно небезпечне діяння.

Доведено, що неявка особи за викликом до призовних дільниць з метою взяття громадян України чоловічої статі на військовий облік не є кримінальним проступком. Це діяння в більшості випадків підпадає під ознаки адміністративного правопорушення «Порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку».

Ключові слова: *адміністративне правопорушення, злочин, кримінальний проступок, призов, строкова військова служби, ухилинт.*

Постановка проблеми. Будь-яке суспільно небезпечне діяння, передбачене КК України як кримінально протиправне, має свої унікальні ознаки, що відмежовують його від інших видів протиправної поведінки. Водночас практика свідчить про наявність низки проблем під час кваліфікації діяння у вигляді ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, вирішити які можна за допомогою наукового аналізу норм чинного законодавства України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питанню кримінальної відповідальності за ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу присвятили свою увагу ряд вітчизняних вчених, серед яких Ю. Александров, М. Бажанов, Ю. Баулін, В. Борисов, Д. Балобанова, Р. Вереша, О. Володавська, Н. Гуторова, О. Гритенко, В. Гришук, А. Джуза, О. Дудоров, В. Клименко, І. Копотун, М. Коржанський, В. Кузнецов, А. Ландина, М. Мельник, А. Митрофанов, І. Митрофанов, С. Петков, Є. Письменський, Є. Стрельцов, В. Тацій, П. Фріс, М. Хавронюк, В. Шаблистий, С. Школа, О. Ющик, Н. Ярмиш, А. Яценко та ін.

Проте потребує окремої уваги дослідження питання відмежування кримінального проступку, передбаченого ст. 335 КК України, від суміжних адміністративних правопорушень.

Метою статті є висвітлення особливостей кримінально-правової кваліфікації діяння у вигляді ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, що допоможуть відмежувати його від суміжних адміністративних правопорушень.

© Р. Каторкін, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0115-8198>

katorkinroman@gmail.com